

Előszó

Örömmel üdvözljük az immár hatodik alkalommal megjelenő *Szerepváltások* c. tanulmánykötetet, mely idén is a szociális területért felelős tárca, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium támogatásával jött létre.

A sorozat első kötete 1997-ben jelent meg, majd folytatódott az 1999-es, 2001-es, 2005-ös és 2009-es kötetekkel, azzal a céllal, hogy reális képet adjon a magyarországi nők és férfiak közötti egyenlőség helyzetéről a gazdaság és társadalom különböző területein.

Nagy felelősség hárul a döntéshozókra minden szinten, amikor a nők és férfiak egyenlőségének megteremtése érdekében intézkedéseket hoznak, hiszen minden, ezen a területen született döntés rövid és hosszú távon egyaránt befolyásolja a nők és férfiak egyenlőségének alakulását, ezzel az egyének és a családok életét. Mivel a döntések minden esetben hátrányosan érintik egyesek érdekeit, míg mások előnyökhöz jutnak általuk, így nagyon átgondoltan kell megtalálni az egyensúlyt a különböző érdekek, értékek és lehetőségek között.

A köztudatban sok ellentmondó információ, félreértés és félremagyarázás él, és ezek az értelmezések negatívan hatnak a nők és férfiak egyenlőségéről a társadalomban alkotott kép reális megközelítésére. Fontos tehát tisztázni a felelős döntéshozatalhoz alapvető fogalmakat annak érdekében, hogy téves fogalomértelmezések ne hassanak a nők és férfiak egyenlősége ellenében.

A család a társadalom alapegysége. Jelentősége, értékmegőrző és érték-továbbító szerepe, a gyermekek egészséges felnőtté válásához biztonságos teret nyújtó egységként való értelmezésének fontossága vitathatatlan. A már vagy még egyedülálló embernek is van családja, édesanyja, édesapja, testvérei, rokonai. Mindnyájan együtt alkotjuk azt a közösséget, amit társadalomnak hívunk, és mi mindnyájan egyenrangú fontosságú szereplői vagyunk e közösségnek. A nők és férfiak egyenlőségének helyes megközelítése a családok harmonikus működését is segíti.

A nemek közötti egyenlőség elősegítése alapvető jelentőséggel bír az ENSZ, a Nemzetközi Valutaalap és más nemzetközi szervezetek munkájában ezek mellett pedig az Európai Unió is minden közpolitikai területre kiterjedő feladatként jelöli meg számos dokumentumában.

A nők és férfiak közötti egyenlőtlenség négy főbb területen jelenik meg legmarkánsabban, a munkaerő-piaci egyenlőtlenségekben (foglalkoztatási és kereseti aránytalanságok területén), az otthoni, magánélettel, családdal feladatok és felelősségek egyenlőtlen megosztása kapcsán, az egyenlőtlen részvételben a közélet területén, és a nők elleni erőszak megnyilvánulásaiban.

A gazdasági, társadalmi és politikai szinteken fennálló egyenlőtlenségek csökkentése nem csupán a méltányossági és a politikai korrektség szempontjából fontos, hanem azért is, mert a női képességek, erősségek jobb kihasználása hozzájárul az emberi erőforrások hatékonyabb szervezéséhez, és a versenyképesség javításához is.

Az Európai Tanács 2006. március 23–24-én elfogadta a *Nemek Egyenlőségéről szóló Európai Paktumot*, ezzel politikailag támogatva az Európai Bizottság Ütemtervének (2006–2010) megvalósítását. Az Ütemterv hat prioritásra épül: (1) a nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági függetlenségének megteremtése; (2) a szakmai, a magán- és a családi élet fokozottabb összehangolása; (3) az egyenlő arányú férfi-női részvétel támogatása a döntéshozatalban; (4) a nemi bűncselekmények és az emberkereskedelem felszámolása; (5) a nemekhez kötődő sztereotípiák felszámolása a társadalomban; valamint (6) a nemek közötti egyenlőség előmozdítása az EU-n kívüli országokban.

A 2010. március 26-i Trió Deklarációban Valenciában a Spanyol, a Belga és a Magyar Elnökség megerősítette a nemek egyenlősége politika kiszélesítésének szükségességét, figyelemmel az Európa 2020 Stratégiára a foglalkoztatás a fenntartható fejlődés tekintetében, az Európai Bizottság nemek egyenlőségéről szóló új Stratégiájára, valamint az ENSZ által szervezett Nők IV. világkonferenciáján elfogadott Pekingi Cselekvési Tervre.

A *Nemek Egyenlőségéről szóló Európai Paktum* uniós szintű intézkedései – a nemek közötti hátrányos megkülönböztetés megszüntetésére és a munkaerőpiacon uralkodó nemi sztereotípiák elleni küzdelemre irányuló intézkedések; a munka és a magánélet ideálisabb egyensúlyának minden ember számára való megteremtése elősegítésére irányuló intézkedések; az irányítás megerősítésére irányuló intézkedések a nemek közötti egyenlőség elvének érvényesítése és a jobb ellenőrzés révén – ma is relevánsak.

2011. január 1-jétől 2011. június 30-ig Magyarország tölti be az Európai Unió soros elnökségének szerepét. Ezen idő alatt, tekintettel az új társadalmi és gazdasági kihívásokra, és figyelembe véve, hogy a *Nemek Egyenlőségéről szóló Európai Paktum* tartalma öt év elmúltával még mindig releváns, a Magyar Elnökség lépéseket kíván tenni az elkötelezettség megújítására és a *Nemek Egyenlőségéről szóló Európai Paktum* kiszélesítésére valamennyi tagállam támogatásának megnyerésével.

Az idei *Szerepváltozások* kötet is e munkához kíván hozzájárulni, újabb nézőpontokkal és információval gazdagítani a szakirodalmat, így e tanulmányokat ajánljuk politikusoknak, döntéshozóknak, egyetemistáknak, a téma

Előszó

íránt érdeklődő olvasóknak és mindenkinek, aki figyelemmel kívánja kísérni
a nők és férfiak egyenlőségének alakulását a mai Magyarországon.

Budapest, 2011. január

Soltész Miklós
szociális, család- és ifjúságügyért
felelős államtitkár

Bernáth Ildikó
fogyatékosügyei
miniszteri biztos

